Bryk studencki

Z E L Ó W

Zmiany nazw placów i ulic w latach 18?? - 199?

Nazwy ulic Zelowa w czasach zaboru rosyjskiego.

Z dokumentów archiwalnych, dotyczących planów budowy obiektów o znaczeniu przemysłowym lub religijnym, udało się ustalić tylko dwie, pewne nazwy „ulic" w Zelowie:

1. Trakt Szadkowsko – Rożniatowski. Trakt, czyli obecnie: droga. To dzisiejsze ulice: Zachodnia, Kościuszki, Sienkiewicza (do Piotrkowskiej), Piotrkowska.

2. Trakt do Sromutki. To obecny fragment ulicy Sienkiewicza (od Piotrkowskiej) prowadzący poprzez Mauryców, do Sromutki.

3. Rynek. Centralny punkt wsi Zelów, gdzie odbywały się targowiska, czyli obecny Plac Generała Jarosława Dąbrowskiego. Nazwa nie występuje oficjalnie w posiadanych dokumentach archiwalnych.

Nazwy ulic podczas niemieckiej okupacji z czasów Pierwszej Wojny Światowej.

1. Hindenburg Strasse – ul. Sienkiewicza. Nazwa jest wymieniona w umowie kupna – sprzedaży budynku piwiarni (z przeznaczeniem na kaplicę Kościoła Rzymsko – Katolickiego). Występuje też w Książce pt. „Sefer Zikaron li-Kehilat Zelav".
2. Lasker Strasse. Dzisiejsza ul. Kościuszki. Nazwa „Lasker Strasse" powraca na ul. Kościuszki w latach 1939 – 1945.
3. Evangelische Strasse. Ul. Żeromskiego. Nazwa niemiecka występuje ponownie w latach 1939 – 1945.
Nazwy ulic w pkt. 2, 3 – nie występują w posiadanych dokumentach archiwalnych.

Nazwy ulic po odzyskaniu niepodległości w roku 1918.

1. Ul. Kociszewska – do roku 1924, nazwa ta obejmowała całą, obecną ulicę Kilińskiego od Rynku do wsi Zelówek.

2. Ul. Ewangelicka – do roku 1924, nazwa obecnej ul. Żeromskiego.
3. Ul. Łaska – do roku 1924, nazwa obecnej ul. Kościuszki.
4. Ul. Łobudzicka lub „Droga Łobudzicka" – do 1924 roku, nazwa ulicy Piotrkowskiej.
5. „Graniczki" – nazwa ścieżki, która od roku 1924, stała się... ul. Poznańską.
Nazwy innych, istniejących dróg i ulic w Zelowie przed rokiem 1924, nie zachowały się.

Nazwy ulic w latach 1924 – 1939, wraz ze zmianami.

1. Ul. Kościuszki – to nazwa wprowadzona od roku 1924 dla ulicy Łaskiej.
2. Ul. Piotrkowska – od roku 1924, nazwa dotychczasowej „Drogi Łobudzickiej".
3. Ul. Żeromskiego – tą nazwą zastąpiono dawną ulicę Ewangelicką.
4. Plac gen. Jarosława Dąbrowskiego. Nazwę tą nadano dotychczasowemu „Rynkowi" – centralnemu punktowi wsi, potem osady Zelów.
5. Ul. Poznańska – w roku 1924 zastąpiła zwyczajową nazwę „Graniczki", gdzie przebiegała wąska, gruntowa ścieżka. Nazwa powróciła w 1939 roku dla końcowego fragmentu ulicy - od ul. Mickiewicza do wsi Kol. Pożdżenice, jako „Kleine Grenzen".
6. Ul. Marszałka Rydza Śmigłego. Nazwę to otrzymała w roku 1939, ulica Piotrkowska.
7. „Pożdżenicka Droga" – w roku 1924 stała się ulicą Marszałka Józefa Piłsudskiego.
8. Ul. Kilińskiego. Od 1924 roku, nowa nazwa dla większego fragmentu dotychczasowej ul. Kociszewskiej, od Placu gen. Dąbrowskiego do ulicy Przejazd. Pozostała część ulicy, od Przejazdu aż po Zelówek, pozostała nadal ulicą Kociszewską.

Inne, pozostałe ulice Zelowa, miały takie same nazwy jakie mają obecnie z czterema „małymi" wyjątkami, które zaistniały po zakończeniu II wojny światowej.

1. W roku 1945/46 (brak dokładnych danych), nową nazwę otrzymała dotychczasowa ulica Świętej Anny, która została ul. Waryńskiego do roku 199(?)

2. Ulica Mickiewicza zastąpiła skutecznie po dzień dzisiejszy, ulicę Marszałka Piłsudskiego.

3. Plac Generała Jarosława Dąbrowskiego na kilka lat (?) stał się: ... Placem Stalingradzkim!

4. Ulica Marszałka Rydza Śmigłego otrzymała nową nazwę: ulica Armii Czerwonej! Jest to ulica o największej liczbie zmian nazwy w Zelowie. Obecnie ponownie nazywa się ulicą Piotrkowską.

Skoncentrowaliśmy się na nazewnictwie ulic i placów w Zelowie, począwszy od czasów Zaboru Rosyjskiego (od 1815 roku), do roku 199(?) Innych zmian nie uwzględniliśmy, znacie je zapewne lepiej.

W kolejnej części przedstawimy nazwy ulic z czasów przynależności Zelowa do III Rzeszy Niemieckiej. Zmiany były ma się rozumieć, gruntowne, począwszy od dwukrotnych zmian nazwy wsi po obcobrzmiące, niemieckie nazwy. W wielu przypadkach, nazwy niemieckie są wiernym tłumaczeniem przedwojennych nazw polskich. Nie było żadnych, hitlerowskich, albo jak się obecnie mówi, nazistowskich nazw. Żadnych tam „Adolf Hitler Platz", czy podobnych „Hermann Göring Strasse".

Nic z tych rzeczy!!!

Nazwy ulic Zelowa (Zelow – Sellau über Lask w latach 1939 – 1945)

1. Admirall Scher Strasse – ul. Kociszewska (obecnie: Kilińskiego)
2. Ahnen Gasse – ul. Św. Anny
3. Älter Markt – Rynek – Plac Dąbrowskiego
4. Berg Strasse – ul. Przejazd
5. Blücher Strasse – ul. Wschodnia
6. Dorf Strasse – ul. Piłsudskiego (obecnie: Mickiewicza)
7. Evangelische Strasse – ul. Żeromskiego
8. Feld Strasse – ul. Grzebienie (: Zielona)
9. Förster Strasse – ul. Leśniczówka
10. Freiheit Strasse – ul. Wolności
11. Friederiens Strasse – ul. Bujnowska
12. Friedhof Strasse – ul. Cmentarna
13. Gneisenau Strasse – ul. Lubelska
14. Goethe Strasse – ul. Płocka
15. Hindenburg Strasse – ul. Sienkiewicza
16. Kopernikus Strasse – ul. Rydza Śmigłego (: Piotrkowska)
17. Kurze Gasse – ul. Krótka
18. Lasker Strasse – ul. Kościuszki
19. Ludwig Johann Gasse – ul. Zachodnia
20. Neuer Markt – ul. Nowy Rynek
21. Nord Strasse – ul. Północna
22. Schule Strasse – ul. Szkolna
23. Scharnhorst Strasse – ul. Zofii
24. Schmale Gasse – ul. Wąska
25. Sebastian Bach Strasse – ul. Poznańska
26. Siedler Gasse – Leśne Działy
27. Unterwalden Gasse – ul. Podleśna
28. Waldweg Gasse – ul. Leśna
29. Wehr Strasse – ul. Dzielna
30. Wieden Gasse – ul. Złota
31. Winkel Strasse – ul. Kątna
32. Quer Gasse – ul. Poprzeczna
33. Ziegelei Strasse – ul. Cegielniania
34. Ziethen Gasse – ul. Wesoła
35. **Bismarck Strasse - ul. Kilińskiego (od Rynku do ul. Przejazd)**

Nazwa ulicy: „Hindenburg Strasse" w odniesieniu do ulicy: Sienkiewicza, występuje także w dokumentach dotyczących sprzedaży Piwiarni w roku 1916 przez Władysława Gąsiorowskiego.

BazHum